

PLA D'ORGANITZACIÓ DE CENTRE PER ALTES TEMPERATURES (POCAT) Institut de Lliçà – Lliçà d'Amunt

ÍNDEX

1. Introducció.....	3
2. Situació de l'institut, espais, instal·lacions i serveis.	4
3. Consideracions prèvies	5
3.1. Període del POCAT	5
4. Aplicació de mesures organitzatives.....	6
4.1- Mesures generals als centres educatius	6
4.2- Mesures generals de protecció, seguretat i benestar dels membres de la comunitat educativa.....	7
4.3- Mesures específiques.....	7
4.4.- Actuacions en cas d'esgotament per calor o de cop de calor.....	8
5- Finalització del POCAT	10
6- Avaluació del POCAT	10
Annex1. Inici del pla d'organització de centre davant d'altres temperatures.	11
Annex2. Finalització del pla d'organització de centre davant altres temperatures.....	12
Annex 3. Orientacions sobre les característiques dels ventiladors als centres educatius.	13

1. Introducció

Darrerament, els episodis d'altres temperatures són un fenomen que es va repetint amb una certa freqüència en el nostre entorn mediterrani, que es podrien emmarcar en el conjunt de fenòmens complexos que s'agrupen sota el concepte de canvi climàtic.

La temperatura mitjana anual per al conjunt de Catalunya i per al període 1950-2021 ha augmentat a un ritme de $+0,25\text{ }^{\circ}\text{C}$ / decenni, i l'estiu en què s'ha produït el ritme d'escalfament més gran, de $+0,35\text{ }^{\circ}\text{C}$ / decenni. Ambdós valors són estadísticament significatius i força homogenis a tot el país (no es detecten zones amb més o menys augment de la temperatura). Aquest valor de la tendència suposa que la temperatura mitjana anual a Catalunya ha augmentat $1,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ els darrers 72 anys. A l'estiu, aquest increment ha estat de $2,5\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Els centres del sistema educatiu català, com a establiments de pública concurrència, estan sotmesos a normes que volen salvaguardar la seguretat i la salut de totes les persones que els integren. Per aquest motiu que sovint és recomanable complementar aquestes normes amb plans d'actuació que ajudin a prevenir i anticipar pautes que proporcionin organització i unitat d'acció enfront de possibles contingències.

Per això, a banda de les accions educatives relacionades amb la sensibilització i la sostenibilitat ambiental, és del tot necessari considerar les importants repercussions d'aquests tipus de fenòmens sobre la comunitat educativa, posant especial atenció en l'alumnat menor de cinc anys i/o l'alumnat que presenti alguna malaltia crònica o discapacitat.

Cada centre, en funció de les seves experiències, i considerant les evidències i les probabilitats d'esdeveniments dels fenòmens meteorològics i les seves implicacions, pot dotar-se d'instruments d'actuació dissenyats i desenvolupats per tal d'assegurar la prevenció i planificació general de les activitats de preparació i mitigació dels efectes de les adversitats climàtiques, a fi de reduir-ne els impactes.

En aquest context s'emmarca el present document POCAT de la nostra escola que s'ha realitzat seguint les indicacions de la guia d'actuació de centres educatius en marc d'altres temperatures.

El POCAT de l'Institut de Lliça té com a finalitat donar a conèixer les pautes comunes d'accions i l'adopció de mesures per a les altres temperatures per reduir l'impacte sobre la salut dels membres de la comunitat educativa. Així mateix també inclou el conjunt de mesures organitzatives encaminades a neutralitzar o minimitzar les conseqüències d'aquests fenòmens.

2. Situació de l'institut, espais, instal·lacions i serveis.

L'institut de Lliça d'Amunt està dividit en dos edificis:

- L'edifici Països Catalans, situat a l'avinguda Països Catalans 26 de Lliça d'Amunt. Les coordenades de l'edifici Països Catalans són N 41° 36' 27.933" E 2° 14' 34.568"
- L'edifici Sant Baldiri, situat al carrer Jaume I, 1 de Lliça d'Amunt. Les coordenades de l'edifici Sant Baldiri són N 41° 36' 27.435" E 2° 14' 15.475"

L'horari del centre és de 8h a 14:30h en horari normal i de 8h a 13:30h en jornada intensiva.

L'edifici Països Catalans, és de secundària i batxillerat. Té dues ales, on algunes de les aules tenen una orientació nord-est, i d'altres sud-oest. En la primera planta hi han aules d'alumnes, despatxos, sala de professors, laboratoris, tallers, i la cantina. A la segona planta trobem la biblioteca, aules, despatxos, i tallers. A l'última planta tornen haver-hi aules, despatxos, aules d'informàtica, un laboratori, i un taller. Les aules encarades cap al sud-oest disposen de lamel·les a les finestres. I algunes de les encarades cap al nord-est tenen un vinils a les finestres per enfosquir l'espai. El gimnàs està a continuació de l'edifici de secundària, com un edifici independent. Tant la biblioteca com la cantina, estan equipades amb aire acondicionat.

L'edifici St.Baldiri, és d'estudis post-obligatoris (FP, PFI, IFE). Disposa de dues plantes. En la primera planta hi han aules d'alumnes, sala de professors, i despatxos. Algunes aules estan encarades cap al nord-est i d'altres cap al sud-est. Totes disposen de persianes. En la planta baixa, hi han aules, sala de professors, i un taller. El taller està orientat cap al est, i les aules cap al sud-oest. Les aules disposen de persianes, però el taller no.

3. Consideracions prèvies

Als patis de l'edifici Països Catalans, hi ha algunes zones amb arbres però la zona d'ombra natural és petita en relació a tota la superfície dels patis i per tant no és suficient per a realitzar activitats a l'exterior de l'edifici en episodis d'altres temperatures, ja que l'alumnat no estaria protegit del sol. Per tant quan s'activi el POCAT es reduiran les activitats que es realitzen a l'exterior de l'edifici. El pati disposa de lavabos i punts d'aigua.

El pati de St.Baldiri, també té molt poca ombra. Hi ha instal·lat un tendal per tenir una petita zona d'ombra, i alguns arbres, però insuficient. En aquest pati hi ha diversos punts d'aigua amb una font.

Dins dels edificis hi ha punts d'aigua a tots els lavabos.

A l'interior de l'edifici Països Catalans hi ha 6 punts climatitzats: la biblioteca, la cantina, la sala de mestres, i la zona dels despatxos. A l'edifici St.Baldiri, no existeix cap espai climatitzat.

Prop de l'edifici de Països, hi ha el parc del riu Tenes, amb una zona verda que permeten minimitzar l'impacte de la calor en episodis d'altres temperatures. El parc disposa d'un punt d'aigua. La piscina municipal també es troba al costat de l'edifici de Països.

Prop de l'edifici de St.Baldiri, no existeix cap zona verda.

3.1. Període del POCAT

L'inici del POCAT té caràcter estacional i amb caràcter general es podrà iniciar del 1 de maig al 31 de juliol i de l'1 de setembre al 15 d'octubre.

No obstant, es podrà avançar o posposar en funció de les condicions meteorològiques d'altres temperatures o si així es determina.

A partir de la predicció de l'Equip de Predicció i Vigilància del Servei Meteorològic de Catalunya (SMC), el Departament d'Educació i Formació Professional comunicarà als centres educatius, la previsió de temperatures que comportin la necessitat d'activar el Pla.

Zona	Llindar calor escoles (T °C exterior) ₁	Llindar avís SMP (T °C exterior) ₂
Vallès Oriental	32	36,1

1. Llindars de temperatura a partir dels quals els centres educatius presenten incidència per desconfort tèrmic.

2. Llindars de temperatura a partir dels quals s'activa els avisos del PROCICAT per calor.

A partir de la recepció d'aquest avís, la direcció del centre educatiu, si ho considera oportú, iniciarà el seu POCAT. En cas que decideixi iniciar-lo, comunicarà a les famílies de l'alumnat les mesures organitzatives descrites en els apartats següents, que durà a terme mitjançant el model de comunicació establert a l'annex 1.

4. Aplicació de mesures organitzatives.

Les mesures a activar seran de diferent tipologia i s'adaptaran a les situacions climàtiques que es detectin

4.1- Mesures generals als centres educatius

- Durant les hores de sol, sempre que sigui possible, es tancaran parcialment les lamel·les de les finestres on el sol toca directament.
- Es mantindrà la ventilació natural creuada. La ventilació natural creuada és el resultat d'una diferència de pressió entre les diferents façanes d'un edifici a causa del vent o d'una diferència de temperatura. Té dos efectes: afavoreix la renovació d'aire viciat interior i facilita el procés natural de refrigeració per evaporació.
- Incrementarem la ventilació natural i/o forçada durant la jornada laboral sempre que la temperatura interior sigui superior a la temperatura exterior.
- Obrirem les finestres del centre a primera hora del matí.
- Reduirem al mínim l'ús de la il·luminació elèctrica.
- En els espais exteriors s'utilitzaran tant com sigui possible les zones d'ombra disponibles i, si no n'hi ha, evitarem fer-hi activitats durant les hores de màxima insolació (de 12 a 16 h). Si és necessari es replantejaran les sessions d'educació física de les hores amb més calor.
- Evitarem també fer activitats en espais tancats amb temperatures molt altes.

Aquestes mesures organitzatives s'adoptaran considerant que s'ha de mantenir l'horari de l'escola i que l'alumnat pot romandre-hi fins que finalitzi la jornada escolar.

4.2- Mesures generals de protecció, seguretat i benestar dels membres de la comunitat educativa

- A l'exterior, evitem estar al sol i és recomanable portar gorra o barret i un ventall.
- Les famílies aplicaran les mesures de protecció solar. Poseu-los crema solar 20 minuts abans d'anar al centre. És aconsellable factor de protecció 30 o superior a les zones cutànies exposades al sol.
- Cal beure aigua regularment encara que no tinguin set. Caldrà portar aigua suficient i oferir-ne amb freqüència a l'alumnat,.
- Es posaran en marxa els ventiladors de què disposa l'escola, dos per aula. En l'Annex 3, hi ha les orientacions sobre les característiques dels ventiladors dels centres educatius.

4.3- Mesures específiques

Activitats lectives:

- Els centres educatius, en aplicació del principi d'autonomia organitzativa, podrà flexibilitzar la distribució horària de les activitats amb la finalitat d'adaptar-se a les circumstàncies d'altres temperatures.
- Les faltes d'assistència motivades per les altres temperatures es consideraran justificades sempre que hagin estat comunicades per la família de l'alumne o l'alumna al tutor/a.
- Es podrà permetre, a criteri de la direcció del centre, la sortida de l'alumnat a requeriment de les famílies, d'acord amb l'organització prèvia i els horaris de sortida que el centre estableix a aquest efecte.

Activitats complementàries:

- Es revisarà la programació i les condicions de realització de les activitats complementàries per, si cal, modificar-les o suprimir-les segons el criteri de protecció de tots els membres de la comunitat educativa.

En cas que al centre hi hagi treballadors amb factors personals considerats de més risc davant la calor, segons definició del Ministeri de Sanitat, s'extremaran les mesures indicades.

Les mesures organitzatives s'adoptaran sense alterar l'horari general del centre. L'alumnat restarà al centre atès pel professorat, fins que finalitzi la jornada lectiva.

4.4.- Actuacions en cas d'esgotament per calor o de cop de calor

L'esgotament per calor és un estadi previ al cop de calor, per la qual cosa cal reconèixer-lo a fi de prevenir una situació més greu. En els infants i joves, els símptomes inclouen sudoració excessiva, sensació de calor sufocant i de set intensa, sequedat a la boca, rampes musculars, esgotament, cansament o debilitat.

Davant d'aquests símptomes en un període de temperatures elevades, cal traslladar la persona afectada a un lloc més fresc i fer-li beure aigua (és important que l'aigua o els líquids utilitzats per refredar la persona no siguin gaire freds).

Els símptomes més freqüents d'un cop de calor inclouen, entre d'altres, un augment de la temperatura corporal superior a 40 °C; mal de cap; nàusees i vòmits; pell envermellida, calenta i sense suor; respiració i freqüència cardíaca accelerades, i alteracions de l'estat mental o del comportament, com ara confusió, irritabilitat o deliri.

En cas de cop de calor, a més de les mesures anteriors, cal avisar urgentment els serveis d'emergències (112). Mentre s'esperen que arribin els serveis d'emergència, s'aplicaran les següents actuacions generals de primers auxilis:

Efectes	Causes	Síntomes	Primers auxilis
Erupcions cutànies	Pell mullada a causa d'excessiva sudoració o humitat ambiental.	Erupció vermella desigual a la pell. Pot infectar-se. Picors intenses. Molèsties que impedeixen o dificulten treballar i descansar bé.	Netejar la pell i assecar-la. Canviar la roba humida per un d'eixuta.
Dehidratació	Pèrdua excessiva d'aigua pel fet que se sua molt i no es restableix l'aigua perduda.	Set, boca i mucoses seques, fatiga, atordiment, taquicàrdia, pell seca i encartonada, miccions menys freqüents i de menor volum, orina concentrada i fosca.	Portar l'afectat/ada a un lloc fresc i estirar-lo amb les cames aixecades. Afluixar-li o treure-li la roba i refrescar-lo, ruixant-lo amb aigua i ventant-lo. Donar-li aigua freda amb sals o una beguda isotònica fresca.
Rampes	Pèrdua excessiva de sals pel fet que se sua molt. Beure grans quantitats d'aigua sense que s'ingereixen sals per reposar les pèrdues amb la suor.	Contractures doloroses, breus i intermitents que afecten els grups musculars més usats que apareixen en l'última part de l'exercici o, fins i tot, diverses hores després d'acabar-lo. No van acompanyades de febre.	Descansar en un lloc fresc. Beure aigua amb sals o begudes isotòniques. Fer exercicis suaus d'estiraments i fregar el múscul afectat. No fer activitat física fins que hagin passat hores després que hagin marxat les rampes. Trucar al metge si no desapareixen en 1 hora.
Esgotament per calor	En condicions d'estrès tèrmic per la calor: esforç continuat sense descansar o perdre calor sense restablir l'aigua i les sals perdudes amb la suor. Pot desembocar en un cop de calor.	Apareixen sovint al llarg de diversos dies, debilitat, náusees, vòmits, cefalees, marejos, rampes i, en menor freqüència, ansietat, irritabilitat, sensació de desmai i fins i tot síncope. Pell pàl·lida i suada (enganyosa) amb temperatura normal o elevada.	Portar l'afectat/ada a un lloc fresc i tornar-lo amb les cames aixecades. Afluixar-li o treure-li la roba i refrescar-lo ruixant-lo amb aigua i ventant-lo. Donar-li aigua freda amb sals o una beguda isotònica fresca.
Síncope per la calor	En estar dempeus i immòbil durant molt de temps en un lloc calorós, no arriba suficient sang al cervell.	Desmai, visió borrosa, mareig, debilitat, pols dèbil.	Mantenir la persona estirada amb les cames aixecades en un lloc fresc.

Efectes	Causes	Síntomes	Primers auxilis
Cop de calor	En condicions d'estrès tèrmic per calor: treball continuat del personal treballador no aclimatat, mala forma física, susceptibilitat individual, malaltia cardiovascular crònica, ingesta de certs medicaments, obesitat, ingesta d'alcohol, deshidratació, esgotament per la calor, etc. Pot aparèixer de manera brusca i sense símptomes previs. Fallada del sistema de termoregulació fisiològica. Elevada temperatura central i danys en el sistema nerviós central, ronyons, fetge, etc.	Taquicàrdia, respiració ràpida i feble, tensió arterial elevada o baixa, disminució de la sudoració, irritabilitat, confusió i desmai. Alteracions del nivell de consciència. Febre (39,5-40 °C). Pell calenta i seca, amb cessament de la sudoració. ÉS UNA EMERGÈNCIA MÈDICA!	Ràpidament allunyar l'afectat/ada de la calor, començar a refrescar-lo i trucar urgentment al 112. Tombar-lo en un lloc fresc. Afluixar-li o treure-li la roba i embolcallar-lo en una manta o tela xopa d'aigua i ventar-lo, o introduir-lo en una banyera d'aigua freda o similar.

5- Finalització del POCAT

La direcció de l'escola serà qui donarà per acabades les mesures organitzatives. Es comunicarà a les famílies de l'alumnat la finalització que es durà a terme mitjançant el model de comunicació establert a l'*annex 2*.

6- Avaluació del POCAT

Amb la finalitat de conèixer la utilitat del pla d'organització de centre i d'aquesta manera assegurar-ne l'eficàcia i l'operativitat en el seu context específic, s'han de fer avaluacions de l'aplicació en funció dels resultats obtinguts cada curs escolar. Els principals aspectes que caldrà avaluar són:

- Valoració de l'actuació dels membres de la comunitat educativa i especialment del professorat en relació amb l'atenció a l'alumnat, en aquestes circumstàncies.
- Comprovació de l'eficàcia de les mesures organitzatives previstes.
- Grau d'idoneïtat de les instal·lacions i dels recursos utilitzats.
- L'avaluació es farà conjuntament amb tot el claustre de mestres de l'escola.

Annex1. Inici del pla d'organització de centre davant d'altres temperatures.

Davant l'avís oficial d'altres temperatures a la zona geogràfica on s'ubica el nostre centre educatiu i tenint en compte les previsions meteorològiques per als pròxims dies, es comunica a les famílies de l'alumnat l'inici del pla d'organització de centre davant altres temperatures (POCAT).

A conseqüència d'aquesta situació, i amb la finalitat de procurar el benestar, la seguretat i la protecció dels membres d'aquesta comunitat educativa, i especialment de l'alumnat, s'aplicaran les següents mesures organitzatives que es preveuen al POCAT i que us adjuntem a continuació.

Aquestes mesures s'aplicaran des del dia de i es mantindran fins a la finalització de les causes que les provoquen, segons l'evolució de les condicions climatològiques, de la qual cosa s'informarà oportunament.

- L'horari general del centre es manté sense alteració i l'alumnat podrà romandre-hi, atesos pel professorat, fins a la finalització de la jornada lectiva a les hores habituals.
- Els serveis complementaris (si s'escau) i activitats extraescolars no es modifiquen, i es mantenen els horaris habituals i les condicions de prestació dels serveis.
- En aquestes circumstàncies, es recomana per a l'alumnat l'ús de roba ampla, còmoda, de colors clars i de teixits naturals, així com l'ús de productes de protecció solar i, si s'escau, de protecció per al cap. Caldrà portar aigua suficient, així mateix, es recomana adequar la quantitat i el contingut de l'esmorzar a les condicions d'altres temperatures previstes.

Qualsevol aclariment complementari podrà ser proporcionat pel tutor/a del vostre fill/a.

A Lliça d'amunt, a _____ de _____ de _____

Signat: El director/a

Annex2. Finalització del pla d'organització de centre davant altes temperatures.

Es comunica a les famílies de l'alumnat que un cop el Servei Meteorològic de Catalunya ha donat per finalitzat l'episodi de calor iniciat _____ (data), al centre educatiu donem per finalitzades les mesures organitzatives establertes en el pla d'organització de centre davant altes temperatures (POCAT).

A Lliçà d'Amunt, a _____ de _____ de _____
Signat: El director/a

Annex 3. Orientacions sobre les característiques dels ventiladors als centres educatius.

Característiques funcionals i tipologies:

Els ventiladors tenen la virtut de moure l'aire, però no refreden. Afavoreixen l'evaporació de la calor de les persones i fan disminuir la sensació de calor.

Atenent criteris de manteniment i de seguretat, el Departament recomana la utilització de ventiladors de peu o de paret:

- Ventilador de peu estable regulable en alçada i oscil·lant
- Ventiladors de paret.

No es poden col·locar ventiladors zenitals en falsos sostres. En el cas excepcional que un centre tingui espais amb l'estructura del forjat vista, caldrà consultar els tècnics de la secció d'obres del servei territorial corresponent per valorar les possibilitats.

Característiques tècniques:

Els ventiladors de peu i/o de paret han de complir la normativa vigent i han de tenir les següents característiques tècniques:

- Aspes/hèlix protegida, de manera que es garanteixi evitar el contacte i accidents.
- Tensió d'alimentació 230 V. 50 Hz.
- Potència mínima 40 W.
- Cabal mínim 35 m³/hora.
- Aïllament classe II.
- LwA. Nivell d'energia sonora, per unitat de temps, emesa per màquina: com a màxim de 55 dB.

Els ventiladors de peu estable han de tenir les característiques següents:

- Velocitat i alçada ajustable
- Regulació tant de l'angle a l'eix horitzontal com inclinació a l'eix vertical
- Mode fix i oscil·lant.

Els ventiladors de paret han de tenir la velocitat ajustable.

Consideracions d'ús i emmagatzematge:

El ventilador s'ha de recolzar directament a terra per estabilitat i seguretat i ha d'estar endollat directament a una base fixa. S'ha d'evitar que els cables ocupin l'espai de pas de l'alumnat i dels professionals del centre.

A l'hora d'emmagatzemar-los, els ventiladors s'han de protegir de la pols i la humitat, i sempre que sigui possible desmuntar-los i guardar-los dins les capses originals.